

Unified Patent Court (Birleşik Patent Mahkemesi)'nin Türkiye'deki Muhtemel Etkileri

Unified Patent Court ("UPC") kavramı, 19 Şubat 2013 tarihli uluslararası bir anlaşma olan UPC Anlaşması ile Avrupa Patenti sahiplerinin gündemine girmiştir. Birleşik Patent Mahkemesi 1 Haziran 2023 tarihi itibarıyla faaliyete geçmiştir. Birleşik Patent Mahkemesi, Avrupa Birliği'ne üye ülkeler için yargı birliğinin sağlanmasına yönelik büyük ve önemli bir adım teşkil etmektedir. Avrupa Patent Ofisi'nin ("EPO") İstatistik ve Eğitim Merkezi, 10 Ocak 2024'e kadar bu sisteme dahil olabilmek için 17.788 üniter etki talebinin yapıldığını ve 17.249 üniter patentin kaydedildiğini bildirmiştir.

Bu makalemizde, Avrupa Patent Konvansiyonu'na ("EPC") taraf ülkeler içinde yer alan ancak UPC sistemi dışında kalan Türkiye'de bu sistemin olası etkileri incelenecektir.

EPC'ye taraf olan ancak Avrupa Birliği üyesi olmayan bir ülke olarak Türkiye, UPC karşısında esasen Norveç ve İsviçre ile aynı konumdadır. Aynı şekilde, Brexit sonrası İngiltere de EPC'ye taraf olan ancak UPC'ye dâhil olmayan ülkeler listesine katılmıştır. UPC sisteminin bu ülkeler üzerinde doğrudan bir etkisi olduğundan bahsetmek mümkün değildir. Kaldı ki, tıpkı UPC öncesinde olduğu gibi UPC sonrasında da bu ülkelerden Avrupa patenti ve ulusal patent başvuruları yapılmaya devam etmektedir. Bu itibarla, Avrupa Birliği üyesi olmayan ülkelerdeki patent sahipleri de UPC ülkeleri için Avrupa patentlerini UPC sistemine dâhil edebilecekleri gibi dilerlerse 7 yıllık geçiş dönemi sürecinde (bu süre 7 yıl kadar daha uzatılabilmektedir) opt-out prosedürü ile patentlerini klasik Avrupa patent sistemi içinde tutabilmekte ve kendi ülkelerinde ulusal patent korumasından yararlanabilmektedir.

Bugün EPO'nun oluşturduğu geniş içtihat veri tabanı karşısında henüz hayatına yeni başlamış ve faaliyete geçtiği günden 2023 Aralık ayı sonuna kadar 160 adet dava aldığını açıklamış olan UPC'nin, kendi yerleşik içtihatlarını oluşturana kadar EPO verilerinden/ içtihatlarından faydalanması muhtemel görünmektedir. Aynı şekilde, UPC kararları oluştuktan sonra, bu kararların EPO içtihadını etkileyebileceği de Avrupa fikri mülkiyet hukuku çevrelerince değerlendirilmektedir.

Bununla birlikte hem EPO nezdinde temyiz sürecinde olan hem de UPC nezdinde hükümsüzlük davasına konu edilen bir patent için süreçlerden birinin diğerini beklemesini düzenleyen net bir düzenleme bulunmamakta, UPC Sözleşmesi'nin 33(10) hükmü uyarınca EPO tarafından "hızlı bir karar" verilmesinin öngörüldüğü durumlarda bu husus UPC hakimlerinin inisiyatifine bırakılmaktadır.

Türkiye’de fikri ve sınai haklar hukuk mahkemeleri nezdinde Avrupa patentlerine karşı görülen hükümsüzlük davalarında bugün gelinen noktada mahkemelerin, hükümsüzlük davasının inceleme aşamasına geçilmeden önce EPO nezdindeki itiraz ve özellikle temyiz süreçlerinin bekletici mesele sayılması konusunda görüş birliğine varmaya başladığını söylemek yanlış olmayacaktır. Bu bağlamda mahkemeler, EPO tarafından verilebilecek muhtemel bir iptal kararının Türkiye’deki validasyona doğrudan etkisi olacağından, yargı sistemini gereksiz yere meşgul etmemek için EPO’nun kararını bekleme eğilimindedir. Dolayısıyla, EPO tarafından patentin iptaline karar verilmesi halinde, bu karar Türkiye’deki sicile yansıdıktan sonra, Türk fikri ve sınai haklar hukuk mahkemeleri herhangi bir ek inceleme yapmadan dosyada karar verilmesine yer olmadığına karar vermektedir. Öte yandan, EPO, Avrupa patentinin verildiği veya sınırlandırıldığı şekliyle geçerliliğine karar verirse, yerel mahkeme ulusal incelemeyi başlatacak ve buna göre Türkiye’de yapılacak incelemenin sonucuna göre patentin Türkiye ayağının geçerliliğine veya hükümsüzlüğüne karar verecektir. Görüldüğü üzere Türkiye’de valide edilen Avrupa patentleri söz konusu olduğunda, EPO süreçleri büyük önem taşımaktadır.

Bu konuda mevzuat açısından bir zorunluluk bulunmamakla birlikte, UPC işlemleri ile EPO değerlendirmelerinin birbirini etkileme olasılığının yüksek olduğu düşünüldüğünde, UPC sistemine dâhil olan ve Türkiye’de geçerliliği bulunan bir Avrupa patentine ilişkin, UPC tarafından verilecek kararların Türk yargılamasını da etkileyebileceği söylenebilecektir. Dolayısıyla, UPC tarafından verilecek kararların EPO sürecinden daha hızlı sonuçlanmasının beklendiği düşünüldüğünde, şu çıkarımı yapmak mümkündür: UPC sistemine dâhil olan bir Avrupa patentinin geçerliliğine ilişkin UPC tarafından verilecek kararların EPO nezdinde emsal teşkil etmesi beklendiğinden, Türk yargılamalarında da emsal teşkil etmesi beklenmektedir. Bu durum, Türk hâkimlerinin bekletici mesele konusundaki tutumlarını bir miktar değiştirebilecekleri ihtimalini gündeme getirmektedir.

Şöyle ki, EPO önünde itiraz süreci devam eden bir patente karşı Türkiye’de bir hükümsüzlük davası açıldığında, yerel mahkemeler, usul ekonomisini de gözeterek, EPO sürecini beklemeye sıcak bakmaktadırlar. Böyle bir davada, EPO süreci beklenirken UPC nezdinde de bir hükümsüzlük davası açılırsa, UPC işlemlerinin EPO sürecinden daha hızlı sonuçlanması beklenecektir. Nitekim UPC Sözleşmesi kapsamında düzenlenen süreler de, EPC ile belirlenen sürelerden daha kısadır (Örneğin cevap verme süresi 4 ay olan EPC’nin aksine, UPC’de 2 aydır). Bu noktada kanımızca iki olasılık ortaya çıkacaktır: UPC’nin hükümsüzlük kararı vermesi halinde, Türk mahkemesi EPO’nun da muhtemelen bir hükümsüzlük kararı vereceğini düşünerek EPO kararını beklemeye devam edebilir. Zira EPO nezdinde de hükümsüzlük kararı verilmesi durumunda, Avrupa patentinin Türkiye validasyonu da kendiliğinden hükümsüz kılınacaktır. Bununla birlikte tartışılan örnek olayda, UPC patentin geçerliliğine karar verirse, EPO’nun bu karara uymasını bekleyen

Türk mahkemesi zaman kaybetmemek adına EPO'yu bekleme kararını kaldırıp yargılamaya geçecek midir? Yoksa patentin EPO tarafından da geçerli kabul edilme ihtimalinin daha yüksek olduğunu bildiği halde EPO'nun kararını beklemeye devam mı edecektir?

Bu sorunun cevabı, EPO kararları ile UPC kararları arasındaki ilişki, henüz çok yeni faaliyetine başlamış olan UPC kararlarının alınma hızı ve Türk mahkemelerinin karşılaşacağı UPC kararı sayısı gibi birçok faktöre bağlı olarak, zaman içerisinde oluşacaktır. Ancak böyle bir durumda söz konusu hükümsüzlük davalarında taraflardan birinin piyasadaki konumu ve stratejisi gereği bekletici mesele kararının kaldırılmasını talep edebileceği ve bu hususun değerlendirilmesi gerekeceği muhakkaktır.